

روزنه

سعید جلیلی در دانشگاه رازی کرمانشاه:

ترامپ با ترومپت «مانفی توانیم»

● شرق، محیا جاووش: کمی با تأخیر شروع شد اما پیش از شروع، سالن به‌تمامی پر از جمعیت بود. روز چهارشنبه ۱۹ آبان ۹۵ سعید جلیلی میهمان همایشی با عنوان «انقلاب اول به نام خدا، انقلاب دوم علیه کدخدا» بود که به وسیله انجمن اسلامی دانشجویان مستقل دانشگاه رازی کرمانشاه برگزار شد. عده‌ای در انتهای سمت راست سالن سر پا ایستاده بودند با شعارهای مخالف در دست و عده زیاد دیگری، گویی برای تجدید میثاق آمده باشند، پیوسته‌ای به دست گرفته بودند که یادآور پوست‌رهای انتخاباتی او در ۹۲ بود و کلمات کلیدی شعارهای انتخاباتی او بر آنها نوشته شده بود. نماینده مقام معظم رهبری در شورای عالی امنیت ملی در ابتدای سخنان خود با اشاره به دموکراتیک‌بودن نظام ایران گفت: «یکی از تعبیری که بعد از انقلاب در آن تعارف نشد، تعبیر جمهوری اسلامی بود. امام بزرگوار وقتی جمهوری اسلامی را مطرح فرمودند، یک تعارف نبود. نه جمهوری آن نه اسلامی‌اند، هنر امام این بود که الهام از آموزه‌های دینی، دو مفهومی را که هرکدام سال‌ها بلکه قرن‌ها مهجور واقع شده بود، در عرصه جامعه و سیاست وارد و بین آنها یک ارتباط وسیع برقرار کردند». این سیاست‌مدار اصولگرا در ادامه سخنرانی کوتاه خود به انتقاد از سیاست‌های دوگانه آمریکا در برخورد با ایران بسنده کرد و افزود: «شما شنیداید اگر امروز در مناسبات جهانی قدرتی مثل ایالات متحده آمریکاست آن‌هم با ادعاهای گراف که مدعی رهبری جهان است، خود همین آدم سال ۸۸ به رهبر انقلاب نامه می‌نویسد که خیلی از مسائل بدون ایران حل نمی‌شود. خودش به این ادعان می‌کند». او با اشاره به اینکه این قدرت با اراده ملت پس از انقلاب تولید شده، ادامه می‌دهد: «چگونه چنین قدرتی تولید شده است؟ ملتی قیام می‌کند و حرکتی می‌کند و آمریکا با صراحت می‌گوید من نمی‌توانم برخی از بن‌بست‌هایم را بدون این قدرت حل کنم! این مفاهیمی است که در آموزه‌های دینی در نامه امیرالمؤمنین خطاب به مالک اشتر به آن برمی‌خوریم که اِنَّمَا عَمَّاۗلُ الدِّیْنِ که مردم را استون دین می‌داند». جلیلی همچنین کلینتون و ترامپ را در برخورد با سیاست خارجی از یک جنس دانست و گفت: «امروز دشمن به دنبال القای یاس و ناامیدی به جامعه است و می‌خواهد کنسرت «ما نمی‌توانیم» راه بیندازد و همه آنها برای این است که جلوی پیشرفت ما را بگیرند؛ چه هیلاری کلینتون چه ترامپ با ترومپت ما نمی‌توانیم. هر میزان نقطه اتکای خود را از داخل به خارج جابه‌جا کنیم، به همان میزان منافع ملی ما به خطر می‌افتد. کسانی که فکر می‌کنند بد بسنت به وعده‌های خارجی می‌تواند جای قدرت داخلی را بگیرد، بدانند که این سراسی بیش نیست». سخنانش را کوتاه می‌کند تا بیشتر بتواند به سؤالات حاضران پاسخ دهد، اگرچه در پاسخ‌های طولانی به سؤالات نیز همان خط اصلی سخنرانی‌اش را حفظ می‌کند. نخستین پاسخ را به نخستین سؤال پرسیده‌نشده می‌دهد؛ کاغذی که در دست حاضران است و روی آن نوشته شده: «سعید جلیلی چهار میلیون، زوله و حبایی پنج میلیون». به گفته خوار برای آنکه دست حاضران خسته نشود و کاغذها را تا پایان مراسم بالا نگیرند، ابتدا تر جیح می‌دهد پاسخ به سؤال پرسیده را بدهد: «شما با این نوشته به انتخاب ملت ایران توهین کردید؛ به آقای روحانی که منتخب ملت است. با این منطق کسی که طنز بیشتری بگوید رای بیشتری دارد و رئیس‌جمهور کنونی مردم ایران را زیر سؤال بردید». این را با لبخند می‌گوید و در پاسخ به سؤال بعدی درباره موافقت‌نکردن امام با اشغال سفارت آمریکا می‌گوید: «منی‌دانم منبع این حرف کجاست و چگونه به این جمع‌بندی رسیدید. فقط به خاطر دارم که امام خود نیز سفارت را لانه جاسوسی می‌دانست و با اشغال آن موافق بود». آنچه گمان انتخاباتی‌بودن این همایش را بیشتر کرد اما پاسخ به سؤال یکی از دانشجویان بود که با سؤال خود نارضایتی از عملکرد دولت روحانی را در پایین‌آوردن آمار بالای بی‌کاری اعلام کرد. جلیلی با پاسخ طولانی خود به این سؤال و با ارائه آمار و ارقام از هزینه‌های دولت یازدهم گفت: «وقتی آقای روحانی برای ریاست‌جمهوری انتخاب شدند، من بلافاصله به ایشان تبریک گفتم. پس از تبریک صمیمانه به ایشان گفتم که من و شما اگرچه از لحاظ دیدگاه اختلاف داریم، اما هرکس که انتخاب می‌شود، باید بر ماشین دولت سوار می‌شود و این ماشین دولت که نیاز به اصلاح دارد، مهم نیست چه کسی بر آن سوار است». این عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام در پایان با اشاره به اینکه قرار نیست هر دولتی که سر کار می‌آید، به بدهی‌ها و معوقات بانکی بپفزاید، گفت: «با نگاهی به آمار منتشرشده از هزینه‌های دولت می‌بینیم که از سال ۹۱ تا حالا، هرسال هزینه دولت بیشتر و بیشتر می‌شود درحالی‌که بودجه عمرانی سهم اندکی از آن را دارد. پس اگر بخواهیم فکری برای اقتصاد ایران کنیم، باید این سازوکار را اصلاح کنیم». او پیش‌تر در پاسخ به سؤال دانشجوی دیگری پیرامون اینکه چرا با بیشترکردن تبلیغات انتخاباتی خود در سال ۹۲ تلاش بیشتری برای پیشگیری از ریاست‌جمهوری روحانی نکرده بود، افزود: «اینکه چرا آقای روحانی رای آوردند را قبل از این اشاره کردم، ما در یک نظام دموکراتیک زندگی می‌کنیم و باید به رای مردم احترام بگذاریم. آقای روحانی منتخب ملت بودند. اما اینکه چرا تبلیغات بیشتری نداشت‌ام می‌تواند انتقاد خوبی باشد و برای آینده هم مدنظر قرار گیرد».

پیروزی دونالد ترامپ در انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا آن قدر اتفاق مهمی است که دنیا سریع‌ا به آن واکنش نشان داد. مقامات ایرانی نیز چنین کردند. حسن روحانی رئیس‌جمهوری کشورمان صبح دیروز در جلسه هیأت‌دولت با بیان اینکه توافق هسته‌ای با تغییر در دولت‌های خارجی تغییر نمی‌کند، گفت: «نتیجه انتخابات آمریکا، انثری در سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران ندارد. موقعیت آمریکا در جامعه بین‌المللی و افکار عمومی جهان به دلیل سیاست‌های غلط تضعیف شده و شکاف بیشتر با جامعه جهانی و اروپا به این موقعیت بیشتر ضربه خواهد زد». رئیس شورای‌عالی امنیت ملی با اعلام اینکه «امروز دیگر آمریکا به‌هیچ‌وجه بیش از گذشته توانایی استفاده از ایران‌هراسی و ایجاد اجماع جهانی علیه ایران را ندارد»، گفت: «سیاست ایران در تعامل سازنده با جهان و شکسته‌شدن تحریم‌های هسته‌ای، روابط اقتصادی ایران را با همه کشورها در یک مسیر رو به رشد و برگشت‌ناپذیر قرار داده است». به گفته روحانی هوشمندی ایران در توافق هسته‌ای این بود که برجام را نه به عنوان توافق با یک کشور یا یک دولت بلکه به عنوان یک قطع‌نامه شورای امنیت سازمان ملل تثبیت کرد که با تصمیم یک دولت قابل تغییر نیست.

نشانه سرخ‌وردگی جامعه آمریکا بود

علی شمه‌خانی، دبیر شورای عالی امنیت ملی نیز دیروز نتیجه چهل‌وپنجمین انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا را نشانه سرخ‌وردگی و بی‌اعتمادی اکثریت جامعه به ساختار و رویه‌های جاری در این کشور دانست و گفت: «در تبلیغات انتخاباتی نامزدهای

ریاست‌جمهوری آمریکا بیش از آنکه برنامه و سیاست اجرایی اعلام شود، تمرکز طرفین بر افشاکگری و رسواکردن افراد و احزاب اصلی بود و از این رو هنوز امکان ارائه برآورد دقیقی در این خصوص وجود ندارد». شمه‌خانی با بی‌تأثیر عنوان‌کردن نتیجه انتخابات آمریکا بر سیاست‌ها و اقدامات جمهوری اسلامی ایران در ابعاد سیاسی، اقتصادی و امنیتی گفت: «اصولا مشی مستقل و رفتار هوشمندانه ایران برخلاف برخی کشورهای منطقه در هیچ مقطع زمانی متأثر از تغییر حاکمیت در دیگر کشورها نبوده و سیاست نه شرقی و نه غربی کشورمان با پشتوانه حمایت مردمی و اتکا بر ظرفیت‌های داخلی، مسیر روشن خود را بر اساس حکمت، عزت و مصلحت طی خواهد کرد».

آمریکا موظف به اجرای برجام است

محمدجواد ظریف، وزیر خارجه کشورمان که در ادامه سفر چهارروزه خود به رومانی رفته، دیروز بعد از دیدار با همتای خود به نتیجه انتخابات در آمریکا نیز واکنش نشان داد و گفت: «رئیس‌جمهوری آمریکا باید واقعیت‌های امروز جهان را به‌خوبی درک کند و سیاست‌هایش را با واقعیت جهان ارتباط دهد». او افزود: «رسم ما این است که در امور داخلی سایر کشورها دخالت نمی‌کنیم».

ظریف همچنین گفت: «با توجه به اینکه ایران و آمریکا روابط سیاسی ندارند، مهم آن است که رئیس‌جمهوری آینده آمریکا موظف به رعایت تعهد چندجانبه برجام است و ما یقین داریم که جامعه بین‌المللی نیز این توقع را از ایالات متحده آمریکا خواهد داشت».

سیاست

واکنش مقامات تهران به پیروزی ترامپ

روحانی: آمریکاتوان استفاده از ایران‌هراسی را ندارد

به نفع ایران است

علی مطهری، نایب‌رئیس مجلس شورای اسلامی، روز گذشته در یک نشست خبری در تحلیل انتخاب ترامپ به عنوان رئیس‌جمهور جدید آمریکا گفت: مواضع ترامپ در دوره تبلیغات انتخاباتی و ریاست‌جمهوری متفاوت خواهد بود. در مجموع با توجه به مواضعی که ایشان در دوره تبلیغات داشتند، من فکر می‌کنم ریاست‌جمهوری ایشان برای ایران مفیدتر است تا اینکه خانم کلینتون انتخاب می‌شد. به‌خاطر اینکه دموکرات‌ها با برنامه‌ریزی دقیق‌تری حرکت می‌کنند و با پنبه سر می‌برند. او افزود: ترامپ اولاً صداقت بیشتری دارد و مواضعش درباره سوریه موضع خوبی بود. او همچنین نسبت به عربستان نگاه خوبی ندارد و مایل به روابط خوب با روسیه است؛ البته من فکر می‌کنم مخالفت ترامپ با برجام هم به نفع ایران است و آنها در عمل نمی‌توانند کاری بکنند. در مجموع فکر می‌کنم ریاست‌جمهوری ترامپ به نفع ایران باشد.

یک غافلگیری واقعی

حمید مقدم، مشاور فرهنگی و رسانه‌ای فرمانده کل سپاه، نیز به نتیجه انتخابات آمریکا واکنش نشان داد و گفت: «نتایج این انتخابات هم دستگاه حاکم آمریکا و هم رسانه‌های پرقدرت و بزرگ این کشور را شوکه و غافلگیر کرد. برخلاف آنچه برخی فکر می‌کنند، غافلگیری انتخاب ترامپ یک سناریوی از پیش تعیین‌شده است. این غافلگیری واقعی است و انتخاب ایشان به عنوان رئیس‌جمهور واقعا قابل‌پیش‌بینی نبود». او در ادامه به جامعه‌شناسی رای مردم آمریکا به

داوود هر میداس باوند، تحلیلگر مسائل بین‌الملل

سورپرایز در آمریکا

مسلمای پیروزی ترامپ سورپرایزی است که روی مسائل سیاسی آمریکا تأثیر خواهد گذاشت، اما بعید می‌دانم درباره برجام اقدام خاصی صورت بگیرد. برجام یک توافق‌نامه بین ایران و شش عضو دائم شورای امنیت است که دولت‌ها موظف به گردن‌نهادن به آن هستند. همچنین براساس حقوق بین‌المللی، دولت‌ها موظف هستند توافقاتی که دولت قبلی را انجام دهند و هیچ دولتی نمی‌تواند تعهدات دولت قبل خود را انجام ندهد. ایران درباره برجام تعهدات خود را انجام و به آژانس هم گزارش داده است، پس هیچ مشکلی وجود ندارد. آمریکا دیگر نمی‌تواند تحریم‌های جدیدی درباره موضوع هسته‌ای ایران اعمال کند مگر اینکه ترامپ بخواد تحریم‌های جدیدی درباره موضوعاتی مثل حقوق بشر یا مسائل این‌چنینی وضع کند که این هم به منافع و آینده آمریکا مربوط است. هم‌اکنون بین ایران و آمریکا یک تفاهم‌نامه اعلام‌نشده در مواردی مثل مبارزه با داعش و همچنین مسائل عراق وجود دارد که بعید است ترامپ برای حل این مشکلات چیزی در چنته داشته باشد. درباره مسائل خاورمیانه و به‌خصوص سوریه هم اوضاع پیچیده است و به نظر نمی‌رسد ترامپ که هیچ سابقه سیاسی‌ای ندارد بتواند برای آن راه‌حلی داشته باشد.

فریدون مجلسی، دیپلمات سابق و تحلیلگر مسائل بین‌الملل

کاسب اما سخت‌گیر

شعارها و حرف‌های عوام‌فریبانه ترامپ نظر توده مردم آمریکا را جلب کرد و برخلاف انتظار ما آنها نه بر پایه منطق که بر اساس نیازها، تمایلات و ناسیونالیسم خام خود به او رای دادند. اکنون ترامپ رئیس‌جمهور شده و ناچار است منطقی‌تر از شعارهای خود رفتار کند. از آنجایی که کاسب است، حتما رفتاری پیشه می‌کند که به کسب‌وکار خود لطمه نزنند و به همین خاطر معتقدم با وجود مخالفت‌هایی که با فروش هواپیما به ایران داشت، خودش این کار را خواهد کرد. درعین‌حال روشن است در مقابل تحركات و رفتارهای خصمانه نسبت به اوایما سخت‌گیرانه‌تر عمل خواهد کرد. مثل پزیدنت ریگان که قبل از رئیس‌جمهورشدن گفته بود در برابر گروگان‌گیری رفتار متفاوتی خواهد داشت و بلافاصله گروگان‌ها و خسارت مربوط به آن را گرفت. ترامپ نیز چنین خواهد بود اما درباره برجام نمی‌تواند اقدام خاصی داشته باشد زیرا برجام توافقی دوجانبه نبوده و ایران موفق شده هفت قطع‌نامه شورای امنیت را باطل کند. در شرایطی‌کهونی که در ایران به جای یک رئیس‌جمهور پرخاش جو یک دولت اعتدالی داریم، چندان جای نگرانی نیست که پیروزی ترامپ تغییر چندانی در وضعیت حاکم بر روابط ایران و آمریکا ایجاد کند. به عبارت دیگر- او صرفا به رفتارهای خصمانه پاسخ‌های خصمانه‌تر خواهد داد و در حوزه روابط دوجانبه مثل تعاملات بانکی می‌تواند مانع‌تراشی کند.

کیهان برزگر، تحلیلگر مسائل بین‌الملل

ایران باید حساب‌شده مسائل آمریکا را دنبال کند

پیروزی ترامپ به نوعی پیروزی توده‌گرایی بر نخب‌گرایی و بوروکراسی سنتی آمریکایی است. اکنون مهم‌ترین مسئله شناخت بیشتر شخصیت ترامپ، رفتارها و عملکرد این پدیده نو است که به‌نظر بیشتر در ماه‌های آینده ماهیت خود را در عرصه سیاست‌گذاری خارجی و داخلی آمریکا نشان خواهد داد. در عرصه سیاست خارجی روابط آمریکا از سه جهت تحت‌تأثیر قرار می‌گیرد. نخست، در مجموعه غرب به‌خصوص با کشورهای اروپایی در حوزه‌های حفظ اتحاد استراتژیک سیاسی، اقتصادی و حتی مسائل ایدئولوژیک و ارزشی، دوم، در چارچوب روابط با قدرت‌های بزرگ؛ با روسیه و چین در حوزه‌های رقابت‌های دوجانبه برای حفظ مناطق نفوذ و رشد اقتصادی و همچنین مسائل ژئواستراتژیک در عرصه‌های جهانی و منطقه‌ای و سوم، نوع برخورد آمریکا با متحدان سنتی منطقه‌ای مانند اسرائیل، ترکیه و سعودی از یک سو و رقبایی مانند ایران از سوی دیگر. البته در کارزار انتخاباتی، ترامپ کلیتی از سیاست خارجی خود را ارائه داد اما اکنون وضعیت فرق می‌کند. اما در عرصه سیاست داخلی که به‌نظر اولویت ترامپ خواهد بود، تمرکز بر موضوعات مربوط به فعالیت‌های بانکی، پولی و بوروکراسی آمریکایی، مسائل شغلی و بیمه شهروندان، روابط قدرت ایالت‌ها با مرکز و واشنگتن و به‌طور کلی شیوه زندگی آمریکایی و توجه به فردگرایی و زندگی روزمره آمریکایی‌ها مورد توجه بیشتری قرار می‌گیرد. همین مسئله می‌تواند نگاه سنتی رو به درون (inward looking) را در دولت آمریکا تقویت کند. اما آثار آن بر روابط ایران و آمریکا از دو زاویه توافق هسته‌ای (برجام) و مسائل منطقه‌ای حائز اهمیت است. در موضوع برجام باید دید وزیر خارجه ترامپ چه کسی است و اینکه آن شخص چگونه موضوع و جایگاه ایران را در روابط خارجی آمریکا به‌خصوص با روسیه و متحدان اروپایی و منطقه‌ای مانند سعودی در نظر می‌گیرد. همین مسئله سبب می‌شود که به‌نظم موضوع هسته‌ای ایران به موضوعات منطقه‌ای مانند بحران سوریه، بحران یمن و نوع مبارزه با داعش هم ارتباط بیشتری یابد. به‌هرحال در هر دو موضوع احتمال بهترین سناریو یعنی تعامل ترامپ با ایران از یک زاویه جدید بر مبنای واقعیت‌های جدید تحولات ایران یا بدترین سناریو یعنی درگیری با ایران برای بیکبری منافع حادث‌تری آمریکا وجود دارد. این بیشتر یک وضعیت سیاه و سفید در روابط ایران و آمریکاست و بر این مبنا، به‌نظم اکنون ایران باید به‌طور حساب‌شده و مدیریت‌شده مسائل آمریکا را دنبال کند.

خبر

هاشمی‌رفسنجانی:

تحریم‌ها را از اول بهانه‌جویی می‌دانستیم

- روابط‌عمومی مجمع تشخیص مصلحت نظام:**

آیت‌الله هاشمی‌رفسنجانی، در دیدار با جمعی از تولیدکنندگان، صنعتگران و بازرگانان جوان عضو خانه صنعت، معدن و تجارت جوانان ایران، فعالیت صنعتی جوانان در اوج تحریم‌ها را برای جلوگیری از رکود و تورم بیشتر مؤثر دانست و گفت: مردم و مسئولان به شما جوانان امیدوارند که آینده کشور را به دست می‌گیرید. رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام، با ارائه تحلیلی از اوضاع اقتصادی و صنعتی کشور - در ۱۰ سال گذشته گفت: از اول، تحریم‌های آنها را ظالمانه و دلایل آنها را بهانه‌جویی می‌دانستیم که سرانجام دولت آقای روحانی با مذاکرات علانانه، همه آنها را به برجام رساند که یک سند بین‌المللی است.

رئیس شورای سیاست‌گذاری اصلاح‌طلبان عرصه انتخابات شوراها را برای جوانان وزان باز بگذارد

● ایلسا: محمدرضا عارف در دیدار با اعضای شورای مرکزی پویش، با تقدیر از فعالیت‌های داوطلبانه فعالان محیط زیستی و میراث فرهنگی گفت: در مقطعی محو میراث فرهنگی برای عده‌ای ارزش محسوب می‌شد و با نگاهی تنگ‌ترانه تلاش می‌کردند میراث فرهنگی را صندارزش معرفی کنند. خوشبختانه امروز حفظ و نگهداری و مرمت آثار و میراث فرهنگی مورد توجه همه دست‌اندرکاران است. رئیس فراکسیون امید با اشاره به چالش‌های محیط زیستی در کشور گفت: به دلیل نگاه کوتاه‌مدتی که در حوزه محیط زیست وجود دارد، نتوانستیم در این بخش موفق عمل کنیم. مشکلات اقتصادی و معیشتی ما با برنامه‌های چندساله حل می‌شود؛ اما بلایی که بر سر محیط زیست می‌آید، مربوط به نسل آینده است و اگر این مسیر ادامه پیدا کند، نمی‌توانیم پاسخ‌گوی نسل بعد و حتی جوانان و نوجوانان باشیم. عارف با اشاره به هوای ناسالم در کلان‌شهرها به‌ویژه در تهران گفت: متأسفانه در بحث آلودگی هوای شهر تهران هیچ دستگاهی مسئولیتی را متوجه خود نمی‌داند و سلامت شهروندان از درجه اهمیت بالایی برای برخی مدیران شهری برخوردار نیست و دانفا انگشت اتهام را متوجه یکدیگر می‌کنند و دراین‌بین مردم قربانی مسئولیت‌ناپذیری مدیران می‌شوند. عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام با اشاره به مدیریت شهری تهران گفت: پایتخت یک شهر باید نماد هویتی آن کشور باشد، اما متأسفانه تهران، شهر بی‌هویتی شده است و هر مدیری که در رأس مدیریت شهری قرار می‌گیرد، براساس سلیقه خود اقداماتی انجام می‌دهد و گاه برخی پروژه‌های شهری هم بدون کار کارشناسی در ایام خاصی از سال برای بهره‌برداری‌های سیاسی افتتاح می‌شود که لطافت جبران‌ناپذیری به معماری شهر می‌زند، او با اشاره به انتخابات پیش‌روی شوراها شهر و روستا بر لزوم حضور افراد متخصص در این نهاد مردمی تأکید کرد و گفت: شوراها‌ای اسلامی شهر و روستا که نقش پارلمان‌های محلی را ایفا می‌کنند باید به دست جوانان و زنان متخصص و دلسوز سپرد و خواهش من از نسل‌اولی‌ها این است که در انتخابات شوراها عرصه را برای حضور جوانان و زنان باز بگذارند. باید بگوییم همه گروه‌ها و جریان‌ات سیاسی و اجتماعی از حضور مؤثر جوانان در شوراها استقبال کنند. حضور زنان در شوراها می‌تواند سهواً آنان را در امر توسعه و رشد کشور و مشارکت آنان را در امور مدیریت برنامه‌ریزی، اجتماعی و فرهنگی ارتقا بخشد.

ادامه از صفحه اول

ترامپ به وقت تهران

کنکاش در چرایی رای نامنظر آمریکایی‌ها، کار پژوهشگران دانشگاهی و دانشمندان علوم سیاسی است و بی‌شک تا دهه‌های بسیار، ذهن محافل آکادمیک را به خود مشغول خواهد کرد. تحلیل نهم نوامبر ۲۰۱۶ البته باید برای ایرانیان باشد، همان‌طور که نهم نوامبر ۲۰۰۰ باید می‌بود؛ روزی که در آن، جورج بوش پسر، آرای اکثرال ایالت فلوریدا را از آن خود کرد و در میان شگفتی، با پیروزی بر نامزد دموکرات‌ها روانه کاخ سفید شد. در آن روز چنین مقرر شد که حضور هشت‌ساله بیل کلینتون در کاخ سفید با چهار سال و شاید هشت یا بیست‌دو سال جمهوری‌ال‌گور پیوند نخورد و تندرین گرایش دست‌راستی حزب جمهوری‌خواه، سکان‌دار سیاست در ایالات متحده شود. تیم نوحافظه‌کاری که پس از آن به قدرت رسید، همان‌ها بودند که بعدها تئوری‌پرداز «محور شرارت» شدند و ایران و عراق و کره شمالی را در تابلویی دهشتناک یک‌کاسه پنداشتند. آن‌زمان در ایران، دولت و رئیس‌جمهوری اصلاح‌طلب، در ماه‌های پایانی نخستین دوره خود بودند. چهارسال‌ونیم آتی اما، منطقه چنان به بوی باروت آغشته شد که کمتر کسی در جهان ندای «گفت‌وگوی تمدن‌ها» را که از ایران برمی‌خواست شنید. نهم نوامبر اگر به سوم تیر ارتباطی داشته باشد، از اینجاست.